

Υμνογραφικό Συνέδριο προς τιμήν του Οσίου Γερασίμου του Υμνογράφου στη Νάουσα

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας

© Kosmas Karagiannis IMBNK

Στο Μητροπολιτικό Κέντρο Πολιτισμού «ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ» στη [Νάουσα](#) πραγματοποιήθηκε το απόγευμα της Παρασκευής, 7ης Ιουνίου 2024 το πρώτο μέρος του Υμνογραφικού Συνεδρίου, το οποίο διοργανώνει η Αποστολική [Μητρόπολη της Βεροίας](#) στο πλαίσιο των εκδηλώσεων των «Λ΄ Παυλείων» προς τιμήν του [Οσίου Γερασίμου του Υμνογράφου](#).

Στην αρχή βυζαντινός χορός έψαλλε επίκαιρους ύμνους και εν συνεχεία ο Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Σκήτης Βεροίας Αρχιμανδρίτης Πορφύριος Μπατσαράς καλωσόρισε τους εκλεκτούς προσκεκλημένους - υμνογράφους, κληρικούς, μοναχούς, ιεροψάλτες και λαϊκούς που προσήλθαν από όλη σχεδόν την Ελλάδα, αλλά και από το εξωτερικό.

Ακολουθώντας τον λόγο έλαβε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων, ο οποίος κήρυξε την έναρξη των εργασιών του συνεδρίου και ευχήθηκε ο Όσιος Γεράσιμος ο Υμνογράφος να ευλογήσει τις εργασίες του πρώτου Υμνογραφικού συνεδρίου.

Κατά την πρώτη συνεδρία προήδρευσε ο Διευθυντής του Ωδείου της Ιεράς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Γεώργιος Ορδουλίδης, Άρχων Μαίστωρ της Μ.τ.Χ.Ε. και εισηγήσεις ανέπτυξαν ο κ. Δημοσθένης Κακλαμάνος, αναπληρωτής καθηγητής του τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του Α.Π.Θ. με θέμα: «Σταθμοί στη Βυζαντινή Υμνογραφία» και ο κ. Εμμανουήλ Γιαννόπουλος, αναπληρωτής καθηγητής του τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. με θέμα: «Θεολογική παιδαγωγία και αγιαστική αλλοίωση της λειτουργικής ποίησης και μελωδίας».

Κατά τη δεύτερη συνεδρία (στρογγυλή τράπεζα) προήδρευσε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος κ. Γεώργιος, ο οποίος έχει εκπονήσει διδακτορική διατριβή για το υμνογραφικό έργο του Οσίου Γερασίμου, ενώ ομίλησαν ο υμνογράφος κ. Φώτιος Τζελέπης, Δρ. Θεολογίας – λειτουργιολόγος, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Οι εκκλησιαστικές διαστάσεις της υμνογραφίας», ο υμνογράφος Δρ. κ. Χαράλαμπος Μπούσιας, ο οποίος μίλησε με θέμα: «Η γλώσσα της υμνογραφίας», ο υμνογράφος Πρωτοπρ. του Οικ. Θρόνου Στυλιανός Μακρής, Δρ. Θεολογίας – Αρχιερατικός Επίτροπος Βεροίας, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Το δόγμα στην υμνογραφία», ο Πρωτοπρ. Ιωσήφ Παλιούρας, Διευθυντής της σχολής Βυζαντινής Μουσικής της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων, ο οποίος μίλησε με θέμα: «Η βυζαντινή μουσική στη διασπορά», ο υμνογράφος Ιερομ. Εφραίμ της Ιεράς Μονής Αγίου Διονυσίου Ολύμπου, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Τυπική διάταξη των ακολουθιών: ελευθερία η δέσμευση;» και ο υμνογράφος Αρχιμ. Οικ. Θρόνου Χρυσόστομος Παπαδάκης, Ιεροκήρυκας της Ιεράς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας.

Μετά το πέρας των εισηγήσεων ακολούθησε γόνιμος διάλογος, ενώ το πρώτο υμνογραφικό συνέδριο πρόκειται να ολοκληρωθεί το πρωί του Σαββάτου στο Πανελλήνιο Ιερό Προσκύνημα της Παναγίας Σουμελά Βερμίου, όπου θα συμμετάσχουν 250 Μοναχοί και Μοναχές.

Οι εργασίες του συνεδρίου μεταδόθηκαν απευθείας από τον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Ιεράς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας «Πάυλειος Λόγος, 90.2 FM».

Περισσότερες φωτογραφίες στο άλμπουμ:

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ, ΝΑΟΥΣΗΣ & ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ

Λ' ΠΑΥΛΕΙΑ

Ίούνιος 2024

Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας

www.imverias.gr

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων κηρύττοντας την έναρξη των εργασιών μίλησε για τον

πλούτο της υμνογραφίας της Εκκλησίας, καθώς και για τον σκοπό του υμνογραφικού συνεδρίου, λέγοντας χαρακτηριστικά και μεταξὺ άλλων:

Η Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας τιμά και φέτος τον μέγα και πρωτοκορυφαίο απόστολο Παύλο, τον δικό της απόστολο. Τον τιμά αφιερώνον-τας του για τριακοστή φορά τα «Παύλεια», τον κύκλο των επιστη-μονικών, θεολογικών, καλλιτεχνι-κων και λατρευτικών εκδηλώ-σεων που καθιέρωσε πριν από 30 χρόνια για να τιμήσει τον «κλητό» απόστολο του Χριστού και απόστο-λο των Βεροιέων, που την τίμησε με την έλευση και το κήρυγμά του στο Βήμα του.

Κάθε χρόνο τα «Παύλεια» αναδει-κνύουν με το ιδιαίτερο θέμα τους μία άλλη πλευρά του μεγίστου αποστόλου και ιδρυτού της Εκκλη-σίας μας, της προσωπικότητος και του έργου του. Και δεν θα μπορού-σε να συμβαίνει διαφορετικά, εφό-σον έχουμε ενώπιόν μας και τιμούμε έναν πολυέδρο αδάμαντα της πίστεως και της Εκκλησίας μας, ο οποίος ακτινοβολεί και φω-τίζει με τη λάμψη του τα πέρατα της οικουμένης, που διέτρεξε για να σπείρει τον σπόρο του ευαγγε-λίου και να κερδίσει τους ανθρω-πους για τον Χριστό.

Το φως της διδασκαλίας και των έργων του αγίου ενδόξου αποστό-λου Παύλου, που λάμπει «ἔμπρο-σθεν τῶν ἀνθρώπων», κατά τον λόγο του Κυρίου μας, φωτίζει και εμάς που δοξάζουμε τον Θεό, γιατί οδήγησε τα βήματά του, μέσω του οράματος του Μακεδόνοσ ανδρός στην Τρωάδα, στη Μακεδονία και τη Βέροια. Δοξάζουμε τον Θεό «λαλούντες εαυτοῖς ψαλμοῖς και ὕμνοις και ᾠδαῖς πνευματικαῖς», κατά την προτροπή του αποστόλου Παύλου.

Αυτή την προτροπή ακολουθεί είκοσι αιώνες τώρα και η Εκκλη-σία μας, στη λειτουργική της ζωή, στην οποία είναι αφιερωμένα τα φετινά τριακοστά Παύλεια. Δεν ήταν δυνατόν να ήταν διαφορε-τι-κα, εφόσον η λειτουργική ζωή της Εκκλησίας μας συνδέεται άμεσα με τον πρωτοκορυφαίο απόστολο Παύλο. Η λειτουργική ζωή είναι η συνύπαρξη του πιστού με τον Χρι-στο και η ένωση μαζί του. Είναι δηλαδή αυτό το οποίο τόσο χαρα-κτηριστικά εκφράζει ο απόστολος, όταν γράφει: «ζῶ δέ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δέ ἐν ἐμοί Χριστός».

Και όταν ο άνθρωπος συναντά τον Χριστό και ενώνεται μαζί του, τότε εκφράζει αυτή την πνευμα-τική αγαλλίαση και ευφροσύνη που αισθάνεται και βιώνει ψάλλο-ντας «ὡδὴν τῷ ἡγαπημένῳ».

Αυτή η έκφραση αποτελεί τον υμνογραφικό πλούτο της Εκκλη-σίας μας, ο οποίος αποτελεί αναπό-σπαστο τμήμα της λειτουργικής ζωής της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ο υμνογράφος εργάζεται με τη χάρη του Παναγίου Πνεύματος, το οποίο ενεργεί

στην ψυχή του και κινεί τη γλώσσα και το χέρι του, ώστε να υμνεί τον Θεό, την Πα-ναγία και τους αγίους, αλλά και να εκφράζει τις αλήθειες της πίστεως «προς οικοδομήν του σώματος του Χριστού», δηλαδή των πιστών.

Παράλληλα όμως ο υμνογράφος εργάζεται και τον προσωπικό του αγώνα για την επίτευξη της εν Χριστώ ζωής, ώστε να μπορεί η χάρη του Παναγίου Πνεύματος να λειτουργεί στην ψυχή και τον νού του, προκειμένου να παρακινεί με τους ύμνους του στην εν Χριστώ ζωή και όσους ακούν ή ψάλλουν τους ύμνους της Εκκλησίας.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Υμνογραφία αποτελεί δωρεά του αγίου Πνεύματος και συγχρόνως τον ανεκτίμητο πλούτο της Εκ-κλη-σίας μας. Καμία άλλη θρη-σκεία, πίστη ή ομολογία δεν έχει τόσο μεγάλο αριθμό ύμνων, ανα-ρίθμητο θα μπορούσα να πω, όσον έχει η Ορθόδοξη Εκκλησία. Είναι αναμφίβολα δώρο του Θεού αυτός ο υμνογραφικός πλούτος, αυτός ο μεγάλος αριθμός υμνογράφων, για τους οποίους σεμνύνεται η Εκκλη-σία μας. Είναι δώρο του Θεού οι ύμνοι, οι οποίοι όχι μόνον τέρπουν και αναπαύουν την ψυχή μας, αλλά μας μεταδίδουν τις θεμελιώ-δεις αρχές και τα δόγματα της πίστεως, μας διδάσκουν με εύλη-πτο τρόπο την Αγία Γραφή και τους βίους των αγίων, μας καθοδηγούν στον δρόμο της μετανοίας που οδηγεί στη σωτηρία, μας συγκι-νούν και μας κατανύγουν, μας ανυψώνουν από τα γήινα και τα κοσμικά. Γι'αυτό και αίνος και δοξολογία, ομολογία πίστεως και δογματικές αλήθειες, πρότυπα μετα-νοίας και αναφορές στις ουρά-νιες εμπειρίες, έκφραση αιτημά-των αλλά και ελπίδος και προσδο-κίας της αιωνίου ζωής, συμπλέκο-νται αρμονικά και συνυπάρχουν μέσα στους ύμνους, αποτελώντας μία αδιάσπαστη και τέλεια ενό-τη-τα.

Δεν είναι όμως μόνο τα θεόπνευ-στα λόγια των ύμνων, δεν είναι μόνο οι απaráμιλλες μεταφορές, που χρησιμοποιούν οι ιεροί υμνο-γράφοι για να μας μεταφέρουν «εν εσόπτρω και αινίγματι» τα θαυμα-στα που βλέπουν με τα δικά τους καθαρά μάτια, και τα άρρητα ρη-μα-τα του Παρακλήτου που ακούν με τα χοικά αυτιά τους, που τα έχουν κλειστά στους ψιθυρισμούς του πονηρού. Είναι και οι μελωδίες που συνοδεύουν αυτούς τους θεσπέ-σιους ύμνους, γιατί η υμνο-γραφία είναι ταυτόχρονα λόγος και μέλος. Άλλωστε μεγάλοι υμνο-γράφοι της Εκκλησίας μας δεν ήταν μόνο ποιητές αλλά και μελωδοί, οι οποίοι συνέθεσαν, εκτός από τους υπέροχους ύμνους, και τις κατανυκτικές αλλά και τις πανηγυρικές μελωδίες τους, επά-νω στις οποίες στηρίχθηκαν και οι μεταγενέστεροι υμνογράφοι.

Λόγος και μέλος δεν λειτουργούν ανεξάρτητα το ένα από το άλλο, αλλά λειτουργούν ως όλον, ακόμη και όταν ο υμνογράφος συνθέτει τους ύμνους του χρησιμοποιώντας παλαιότερα μουσικά πρότυπα, διότι και αυτός εντάσσει με ταπεί-νω-ση το έργο του, την ποίησή του, στην παράδοση της Εκκλησίας, όπου τα πάντα υπηρετούν ένα σκο-πό, τη σωτηρία του ανθρώπου, και όπου «τά πάντα καί

έν πᾶσι Χριστός», κατά τον πρωτοκορυ-φαίο απόστολο Παύλο.

Με τον τρόπο αυτό η υμνογραφία αναφέρεται και στον νού και στην ψυχή του πιστού που την ακούει, και έχει τη δύναμη να τον αλλοιώ-σει και να τον ανακαινίσει «ολοτε-λώς», με τη χάρη του Παναγίου Πνεύματος, η οποία ενεργεί και διά της υμνογραφίας προς σωτηρία του προσευχομένου πιστού, ανα-λόγως προς τη δεκτικότητά του, όπως αλλοιώνει και την ψυχή του υμνογράφου.

Αυτή η αλλοίωση που ενεργεί το άγιο Πνεύμα στον υμνογράφο, όταν απομονωμένος στο ταμείο του συνθέτει τους ύμνους, γινόταν ορατή σε πολλούς, μοναχούς αλλά και λαϊκούς, οι οποίοι συναντού-σαν τον νέο όσιο της Εκκλησίας μας, τον όσιο Γεράσιμο τον Υμνο-γρα-φο, τον Μικραγιαννανίτη, όταν είχε ολοκληρώσει κάποια Ακο-λουθία που συνέτασσε.

Η αγιοκατάταξη του οσίου Γερα-σίμου τον περασμένο χρόνο υπήρ-ξε η αφορμή για να αφιερώσουμε το Υμνογραφικό Συνέδριο των φετινών Λ΄ Παυλείων στην ιερή μορφή του συγχρόνου αυτού υμνο-γράφου, ο οποίος με τη χάρη του Παναγίου Πνεύματος αλλά και με τη δική του έμπονη προσπάθεια αξιώθηκε όχι μόνο να λάβει το χάρισμα της υμνογραφίας από τη νεανική του σχεδόν ηλικία, από τα πρώτα χρόνια της μοναχικής του ζωής, αλλά και να φθάσει στα μέτρα των μεγάλων βυζαντινών υμνογράφων.

Μαρτυρούν, λοιπόν, πολλοί, οι οποίοι έτυχε να συναντήσουν τον όσιο Γεράσιμο μετά την ολοκλή-ρω-ση κάποιας Ακολουθίας ότι το προ-σωπό του έλαμπε, και η όψη του ήταν εντελώς διαφορετική από ο,τι ήταν συνήθως, σαν να έβλεπε κάτι άλλο, σαν να κατήρχετο από το Θαβώρειο όρος. Και αυτή την ένθεη αλλαγή και την αλλοίωση του Παναγίου Πνεύματος ζούσε ο όσιος, ο οποίος ομολογούσε μερι-κες φορές, όχι για να καυχηθεί, αλλά από ταπείνωση, για να μην καρπωθεί τον έπαινο των ανθρώ-πων για το έργο του, ότι το Άγιο Πνεύμα κινούσε το χέρι του, γι' αυτό και δεν έκανε ποτέ λάθη και δεν διόρθωνε τίποτε από όσα έγγρα-φε.

Όλα αυτά αποδεικνύουν πόσο μεγάλος πλούτος είναι η υμνογρα-φία της Εκκλησίας μας, αλλά και πόσο μεγάλο πλούτο καλούμεθα, ιερείς και ιεροψάλτες, να διαχειρι-σθούμε. Δεν πρέπει να τον αντιμε-τω-πίζουμε ως ένα μουσειακό είδος, το οποίο μπορεί και να μην κατα-νο-ούμε, αλλά ως ένα ζωντανό θησαυρό, ως μία δωρεά του αγίου Πνεύματος, ως μία ιερή παρακα-τα-θήκη, την οποία καλούμεθα να χρη-σιμοποιούμε με συναίσθηση της αξίας και του ρόλου της, με προσοχή και προσευχή, με ταπεί-νω-ση και με τη διάθεση να συμ-βάλουμε και εμείς στο μέτρο των δυνάμεών μας στην επίτευξη του σκοπού, τον οποίο υπηρετεί η Υμνογραφία στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας μας, και δεν είναι άλλος από τη σωτηρία των ανθρώ-πων.

Για όλους εμάς, κληρικούς και ιεροψάλτες, που ψάλλουμε ή και διαβάζουμε αυτούς τους θεσπέσι-ους ύμνους, ισχύει ο λόγος του Κυρίου προς τους μαθητές του, τον οποίο ακούσαμε την περασμένη Κυριακή στο ευαγγελικό ανάγνω-σμα.

Τι λέγει ο Χριστός; «Άλλοι κεκο-πιάκασι καί ὑμεῖς εἰς τόν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε». Άλλοι κο-πία-σαν, τους λέγει, και σείς εισήλ-θατε στον κόπο τους, εισήλθατε σε αυτά που οι προηγούμενοι επέτυ-χαν και έκαναν.

Αυτό ακριβώς κάνουμε και εμείς. Έχουμε αυτόν τον θησαυρό των ύμνων της Εκκλησίας μας στη διάθεσή μας, για τον οποίο εκατο-ντά-δες υμνογράφοι ανά τους αιώ-νες εργάσθηκαν, εκοπίασαν, προ-σευ-χήθηκαν, αλλά και έγιναν ορ-γανα του Παναγίου Πνεύματος και σάλπιγγες εύηχοι, για να συμβά-λουν στη σωτηρία μας.

Ας σκεφτόμαστε, λοιπόν, κάθε φορά, πριν να ανεβούμε στο ιερό αναλόγιο, πριν να ψάλλουμε έναν ύμνο, πως τον ψάλλουμε, πως πρε-πει να τον ψάλλουμε. Εάν έχου-με πίστη και φόβο Θεού, όπως πρέπει να έχουμε για να επιτελούμε αυτή τη διακονία, τότε θα πρέπει να ψάλλουμε και ανάλογα. Όχι με διάθεση να επιδειχθούμε και να επιδείξουμε τις μουσικές μας γνω-σεις και τις φωνητικές μας ικανό-τητες, αλλά ούτε και με βιασύνη ή αδιαφορία, με αποτέλεσμα οι αδελ-φοί μας να μην κατανοούν όσα ψάλλουμε και να μην ωφελούνται. Για όλα υπάρχει μέτρο, υπάρχει ο σωστός χρόνος και τρόπος της ψαλμωδίας, που δεν κουράζει τους ανθρώπους, αλλά αντίθετα τους βοηθά να προσευχηθούν και να ωφεληθούν από τη συμμετοχή τους στη λειτουργική ζωή της Εκ-κλησίας μας.

Και ας φροντίζουμε ακόμη να προετοιμαζόμαστε κατάλληλα, πριν να ψάλλουμε, ώστε να γνωρί-ζου-με τι ψάλλουμε και τι διαβά-ζουμε, για να μην κάνουμε λάθη είτε στα λόγια και τη μουσική των ύμνων είτε στο Τυπικό της Εκκλη-σίας μας.

Όλα αυτά είναι θέματα σημα-ντι-κά, τα οποία πρέπει να γνωρίζουμε. Και αυτός είναι και ο σκοπός του Υμνογραφικού Συνεδρίου της Ιεράς μας Μητροπόλεως, που πραγ-μα-τοποιούμε σήμερα στο πλαίσιο των Λ΄ Παυλείων στο Μη-τροπολιτικό Κέντρο Πολιτισμού «Παντάνασσα», το οποίο αποτελεί και την έδρα της Σχολής Βυζαντι-νής Μουσικής της Ιεράς μας Μη-τροπόλεως.

Τα ενδιαφέροντα αυτά θέματα θα πραγματευθούν και οι σημερινοί, εκλεκτοί ομιλητές μας, τους οποί-ους με πολλή χαρά καλωσορίζω στην πόλη μας, στην ηρωική πόλη της Ναούσης και την Ιερά Μη-τρο-πολή μας, και τους εύχαριστώ θερμά για τη θετική ανταπόκρισή τους στην πρόσκλησή μας.

Ευχαριστώ από καρδιάς τους δύο εισηγητές της πρώτης συνεδρίας, τον αναπληρωτή καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. κ. Δημοσθένη Κακλαμάνο και τον ανα-πληρωτή καθηγητή του Τμη-μα-τος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. κ. Εμμανουήλ Γιαννόπου-λο, αλλά και τους εισηγητές-υμνογράφους, οι οποίοι μετέχουν στη στρογγυλή τράπεζα που θα πραγματοποιηθεί στη δεύτερη συνε-δρία: τον κ. Φώτιο Τσελέπη, υμνογράφο, θεολόγο και λειτουρ-γιο-λόγο, τον κ. Χαράλαμπο Μπού-σια, διδάκτορα και υμνογράφο, τον π. Στυλιανό Μακρή, πρωτοπρε-σβύτερο του Οικουμενικού Θρο-νου, διδάκτορα της Θεολογικής και υμνογράφο, τον πρωτοπρεσβύτερο και Διευθυντή της Σχολής Βυζα-ντινής Μουσικής της Αρχιεπισκο-πης Θυατείρων π. Ιωσήφ Παλιού-ρα, τον ιερομόναχο Εφραίμ της Ιεράς Μονής αγίου Διονυσίου του εν Ολύμπω, υμνογράφο, και τον π. Χρυσόστομο Παπαδάκη, αρχιμανδρίτη του Οικουμενικού Θρόνου, Ιεροκήρυκα της Ιεράς μας Μητροπόλεως και υμνογράφο.

Τελευταίον άφησα τον Σεβασμιώ-τατο Μητροπολίτη Κίτρους, Κατε-ρι-νης και Πλαταμώνος κ. Γεώργιο, αναπληρωτή καθηγητή της Θεο-λο-γικής Σχολής του Α.Π.Θ., ο οποίος θα συντονίσει τη συζήτηση της στρογγυλής τραπέζης, τον οποίο ευχαριστώ θερμότατα.

Ευχαριστώ ακόμη από καρδιάς και τον Σεβασμιώτατο Μητροπο-λίτη Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Πρόδρομο, ο οποίος τιμά με την παρουσία του το Συνέδριό μας και τον πρωτοκορυφαίο απόστολο Παύ-λο.

Ευχαριστώ και όλους τους παρι-σταμένους ιερείς και ιεροψάλ-τες που συμμετέχουν στο Υμνο-γρα-φικό Συνέδριο της Ιεράς μας Μη-τρο-πόλεως προς τιμήν του ιδρυ--του της τοπικής μας Εκκλη-σίας, μεγί-στου άποστόλου Παύλου, αλλά και του οσίου Γερασίμου του Υμνο-γράφου.

Με αυτές τις ταπεινές σκέψεις κηρύσσω την έναρξη του Υμνογραφικού Συνεδρίου.